

Primljen 06. 12. 2004.
Prihvaćen 20. 12. 2004.

INTERVIEW S MIRJANOM VILKE

Radni životopis prof. dr. sc. MIRJANA VILKE

Teško da se danas može naići na osobu čiji životopis i bibliografija u tolikoj mjeri svjedoče o iznimnim i mnogobrojnim zaslugama u unapređivanju teorije i prakse nastave stranih jezika kao što je to Mirjana Vilke, umirovljena redovita profesorica Filozofskoga fakulteta u Zagrebu. Riječ je o osobi koju su mnogi već prije dvadesetak godina, kada je još bila na vrhuncu profesionalnog uspona, nazivali živom legendom.

Iznimno bogat profesionalni život Mirjane Vilke za ovu ćemo priliku opisati navodeći njezine zasluge iz triju osnovnih perspektiva:

I. POSTIGNUĆA U UNAPREĐENJU STRUKE:

Mirjana Vilke je tijekom svoga plodnog nastavnog, znanstvenog i stručnog rada struku kojom se bavi (primijenjena lingvistika, glotodidaktika) unaprijedila na nekoliko razina i to:

- istraživanjima koja je provela omogućila je **znanstveno utemeljen uvid** u različite aspekte procesa usvajanja materinskoga i stranoga jezika, posebice u ranoj školskoj dobi
- značajno je pridonijela **definiranju glotodidaktike** kao samostalne znanstvene discipline i **oblikovanju metodologije znanstvenoga istraživanja** u području proučavanja procesa usvajanja stranoga jezika
- **utemeljila je Katedru za metodiku** nastave engleskoga jezika na Filozofskom fakultetu u Zagrebu
- **osmislila je i razradila koncepciju kolegija *metodika nastave engleskoga jezika*** i time metodiku pouke jezika postavila na višu razinu, i to ne samo na Odsjeku za anglistiku nego i na ostalim neofilološkim grupama na hrvatskim sveučilištima
- **postavila je principe** suvremenog pristupa nastavi stranih jezika pod akronimom CCCL (= kognitivni, kontrastivni, komunikacijski pristup u kojem je učenje, a ne pouka u prvom planu); te je principe oprimirala u nizu svojih udžbenika engleskog jezika
- na temelju svojih istraživanja došla je do spoznaje o optimalnoj dobi za početak učenja stranih jezika koja bi u našoj socio-kulturnoj situaciji korespondirala s početkom

obaveznog školovanja; s tom idejom nastoji upoznati javnost, a posebno obrazovne vlasti, kroz niz članaka u stručnim časopisima, dnevnom tisku, radio i TV emisijama

- **osmislila je i utemeljila poslijediplomski studij** metodike nastave stranih jezika, zahvaljujući kojem se značajno podigla stručna i znanstvena razina istraživanja procesa učenja stranoga jezika u Hrvatskoj. U znanstveno-istraživačkim projektima o pojedinim aspektima nastave engleskog jezika koji su se provodili u sklopu izrade magistarskih i doktorskih radova sudjelovali su magistrandi i doktorandi iz Osijeka, Pule, Rijeke, Splita i sveučilišnih centara susjednih zemalja (Ljubljane, Maribora, Sarajeva, Nikšića).
- kao vrhunski stručnjak i znanstvenik u području glotodidaktike bitno je pridonijela **unapređenju nastavne prakse**, posebice kao glavna urednica časopisa *Strani jezici* i urednica nekoliko stručno-znanstvenih publikacija o usvajanju stranoga jezika u ranoj školskoj dobi
- značajno je pridonijela **podizanju razine obrazovanosti nastavnika stranih jezika** kao utemeljiteljica, predsjednica, voditeljica i aktivni član više stručnih društava (*Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku* i *Sekcija za glotodidaktiku, Hrvatsko udruženje za anglističke studije, Hrvatsko filološko društvo* i *Sekcija za strane jezike, Hrvatsko udruženje profesora engleskoga jezika*); **utemeljila je i bila prva predsjednica Hrvatskoga društva za primijenjenu lingvistiku**
- imajući u vidu važnost kvalitete i kontinuiteta u znanstvenoj, istraživačkoj i nastavnoj djelatnosti u visokom školstvu **pridonijela je formiranju niza mladih i perspektivnih stručnjaka** na koje je prenijela svoj entuzijazam za istraživanje jezičnih fenomena i samoprijeoran rad
- profesori i predavači metodike nastave stranih jezika na **svim hrvatskim sveučilištima** magistrirali/doktorirali su pod mentorstvom Mirjane Vilke: prof. dr. Elvira Petrović – Pedagoški fakultet u Osijeku, doc. dr. Sanja Čurković-Kalebić – Filozofski fakultet u Zadru, mr. sc. Ana Mamić – Pedagoški fakultet u Puli, mr. sc. Renata Šamo – Pedagoški fakultet u Puli
- ono što se pokazalo **dobrim u nastavi stranih jezika u Hrvatskoj** posljednjih desetljeća, u velikoj je mjeri zasluga Mirjane Vilke, njezinoga znanja, pogleda, kreativnosti, inventivnosti i entuzijazma.

II. POSTIGNUĆA U MEĐUNARODNOM PROMOVIRANJU HRVATSKE ZNANOSTI

- od 70-ih godina bavi se istraživanjima nastave stranih jezika, posebice istraživanjima kontrastivnih aspekata procesa učenja, i učenja engleskog jezika u ranoj školskoj dobi.

Ta istraživanja bila su **među prvim istraživanjima te vrste u svijetu.**

- zaslugom Mirjane Vilke, idejne začetnice, voditeljice i glavne istraživačice u projektu Ministarstva znanosti i tehnologije Republike Hrvatske *Istraživanje procesa učenja i usvajanja stranoga jezika u ranoj školskoj dobi* (Projekt 6-03-180) hrvatska su se istraživanja u tom području **uključila u mrežu međunarodnih projekata** Vijeća Europe u Strasbourgu pod nazivom *Teaching Foreign Languages for European Citizenship*
- pristupi učenju stranih jezika u ranoj školskoj dobi koje je Mirjana Vilke razradila i pogledi na ovaj fenomen koji su rezultat hrvatskih istraživanja pod njezinim vodstvom poznati su u svijetu kao **zagrebačka škola ranoga učenja**. Danas u svijetu gotovo i ne postoji značajnija publikacija ili znanstveni skup o ranom učenju na kojem se ne bi spomenulo ime Mirjane Vilke i istraživanja u Hrvatskoj
- Mirjana Vilke imenovana je **ekspertom UNESCO-a** za istraživanje usvajanja drugoga jezika u ranoj školskoj dobi
- znanstveni radovi Mirjane Vilke **referirani su u mnogim međunarodnim primarnim i sekundarnim publikacijama te indeksima citiranosti** (npr. *Social Science Citation Index*)
- kao vodeći stručnjak za rano učenje stranoga jezika Mirjana Vilke je **koautorica** knjige *Teaching Foreign Languages to the Very Young* u izdanju Pergamon Press-a; izdavač je Mirjani Vilke ponudio da u pisanju ove značajne knjige sudjeluje kao član tima svjetskih eksperata za rano usvajanje drugoga jezika; knjiga je, osim na engleskom jeziku, izašla i na njemačkome i talijanskom jeziku, a doživjela je nekoliko izdanja
- **knjiga** Mirjane Vilke *Vaše dijete i jezik* (Školska knjiga, 1991.) **prevedena je** na slovenski jezik i objavljena i u Sloveniji (*Otrok in jaziki*, Senjska knjiga, Ljubljana, 1995.)
- Mirjana Vilke je, kao cijenjeni stručnjak, bila **gost predavač** na više svjetskih sveučilišta (npr. sveučilišta u Kopenhagenu, Trondheimu, Tromsou, Ljubljani i dr.), gdje je svjetsku javnost upoznala s istraživanjima u Hrvatskoj
- osim aktivnog sudjelovanja na mnogim međunarodnim skupovima Mirjana Vilke **organizirala je** i nekoliko važnih **međunarodnih skupova** u Hrvatskoj, od kojih posebno ističemo međunarodnu radionicu *Second Language Acquisition* u Dubrovniku 1986. i 1988. godine i međunarodnu radionicu Vijeća Europe o ranom učenju u Zagrebu i Stubičkim toplicama 1994. godine. Zahvaljujući ugledu Mirjane Vilke u dubrovačkoj radionici sudjelovala su najveća imena svjetske znanosti iz područja usvajanja drugoga jezika (npr. Michael Long, Jacklyn Schachter, Patsy Lightbown, Gabi Kasper i dr.), dok je radionica iz 1994. godine po svojoj kvaliteti i uspjehu zabilježena u medijima nekoliko

zemalja Europe (npr. Austrija, Portugal, Francuska, Škotska).

III. HUMANISTIČKI ASPEKTI

Rad Mirjane Vilke nije bio samo kabinetske prirode nego se razvijao s potrebama društva i situacijom u nastavi stranih jezika.

Malo je ljudi koji u tako važnom poslu kakav je obavljala Mirjana Vilke mogu s visoke akademske razine uvijek iznova imati sluha i za društveni trenutak u kojem žive. Kao javni djelatnik u nastavi i znanosti Mirjana Vilke oduvijek je prednjačila u promicanju pravih humanističkih vrednota.

Privedila prof. dr. sc. *Jelena Mihaljević Djigunović*

1. *Kako biste definirali suvremene trendove u nastavi stranih jezika?*

Mislim da se na ovo pitanje može odgovoriti na dva načina: tako što bi se registriralo sve ono što se u današnjoj nastavi proglašava suvremenim trendom iz čisto komercijalnih razloga, jer nastava je stranih jezika, pogotovo nekih, danas vrlo unosan potrošni artikl i logično je da na tržištu vlada žestoko, ne uvijek fair nadmetanje. Tako možemo, primjerice, čuti kako je vrlo suvremena i Berlitz škola i, prema tome, Berlitz metoda koja je ušla u treće stoljeće svog postojanja (osnovana je u 19. stoljeću kao manje zahtjevna varijanta direktne metode!).

Suvremeni trendovi trebali bi odražavati sliku nastave kakvu bismo mogli poželjeti svakom našem učeniku, a koja bi se provodila na temelju spoznaja do kojih smo došli istraživanjima i iskustvom u praksi, i na temelju postulata znanstvenih disciplina iz kojih nastava stranih jezika proizlazi, a to su u prvom redu relevantne spoznaje lingvistike, psihologije, psiholingvistike i sociolingvistike. I o tome bi se moglo jako mnogo reći, ali za ovu ćemo se priliku zadovoljiti jednom otrcanom frazom koja u ovom slučaju krije izuzetno bogat sadržaj - nastava stranog jezika trebala bi biti ustrojena prema potrebama i mjeri učenika i osposobljavati ga za aktivnu upotrebu stranog jezika u stvarnom životu i radu. U suvremenoj glotodidaktici nude se razrađena načela kako to postići i to na ugodan i bezbolan način. Stara narodna poslovice "bez muke nema nauke" više ne bi smjela vrijediti u nastavi stranih jezika.

2. *Kako vidite odnos glotodidaktike i metodike određenog stranog jezika?*

Nažalost, ni jedan ni drugi termin nisu sasvim jednoznačni i često se tumače na različite načine. Osobno držim, a to gledište nastojim popularizirati i kroz stručne tekstove, da je glotodidaktika *teorija o nastavi stranog jezika*, dok je metodika *implementacija dijelova te teorije u nastavnoj praksi*.

Glodidaktika ima svoj predmet istraživanja i razrađenu metodologiju istraživanja koja u osnovi potječe iz metodologije istraživanja u psihologiji i lingvistici, ali poprma neke nove karakteristike. Metodika stranog jezika projicira principe glotodidaktike u nastavnoj praksi. Na primjer, pri poučavanju osmogodišnjaka nekom stranom jeziku nećemo se služiti ni gramatičkom terminologijom, niti ćemo se pozivati na jezična pravila jer je razvojna

psihologija ustvrdila, a istraživanja u glotodidaktici potvrdila, da bi to bilo kontraproduktivno s obzirom na stupanj kognitivnog razvoja djeteta te dobi.

3. Koliko se promijenio stav kolega na Fakultetu prema metodiци tijekom godina?

Ovo što govorim odnosi se samo na Filozofski fakultet u Zagrebu, jer mislim da sam ga dugogodišnjim nastavničkim radom na njemu temeljito upoznala. Taj je Fakultet najstarija ustanova za obrazovanje određenih nastavničkih profila u nas, pa osim što je ovjenčan slavom pozitivne tradicije, on je opterećen i negativnim osobinama koje donosi stara slava. Način razmišljanja kod jednog dijela nastavničkog kadra – ipak, na sreću, sve manjeg – jednostavno se ne mijenja već desetljećima, među ostalim, i zbog sukoba interesa njihovog imagea o sebi samina kao o nedodirljivim sveučilišnim profesorima i zahtjeva društva 21. stoljeća. U takvom kontekstu metodika nužno slabo prolazi, jer se povezuje sa slikom koja je o profilu i djelatnostima nastavnika stranih jezika postojala u dobra, stara vremena kad su isti udžbenici išli s oca na sina i kad je strani jezik u školskom programu predstavljao više simbol naprednog školskog sustava, nego li što je imao upotrebnu vrijednost za učenike.

Ono što nas metodičare raduje, jest sve veće zanimanje studenata za djelatnosti u okviru kolegija metodike – govorim u prvom redu o metodiци na Odsjeku za anglistiku, jer nju dobro poznajem. Čini se da su studenti prepoznali životnost sadržaja metodike pa je svake godine sve više onih koji žele sudjelovati u istraživačkim projektima koje organizira Katedra za metodiku, iako su to djelatnosti koje iziskuju dosta truda i vremena.

4. Postoje li bitne razlike između metodika pojedinih predmeta?

Ne bih se usudila odgovoriti na to pitanje iz jednostavnog razloga što mi premalo znamo o onome što rade naši kolege u drugim znanstvenim područjima. To je općenito boljka našeg visokoškolskog sustava – zatvaramo se u enklave i tek sporadično saznajemo pojedinosti o onome što se odvija preko puta, katkada i u istom hodniku iste zgrade.

S obzirom na samu bit školskog predmeta za čiju realizaciju spremamo naše studente, prirodno je da postoje vrlo značajne razlike između metodike nekog stranog jezika i metodike, recimo, zemljopisa ili povijesti.

U nastavi stranog jezika istovjetni su medij/sredstvo preko kojih se uči i cilj. Sustavnom i građuiranom komunikacijom na stranom jeziku nastojimo postići kompetenciju - komunikacijsku i lingvističku - naših učenika na tom stranom jeziku. U svim ostalim školskim predmetima medij je materinski jezik učenika, a cilj određena znanja i vještine u zadanom predmetu. Otuda i ogromna razlika između metodike stranih jezika i metodike ostalih predmeta.

U metodiци stranih jezika pristup nastavi rezultat je selekcioniranih spoznaja o jeziku kao lingvističkom sustavu i o učeniku kao jedinki precizno definiranih osobina u određenoj fazi njegovog kognitivnog, motoričkog, afektivnog i društvenog razvoja. Uspjeh nastave stranog jezika ne mjeri se boljom ili lošijom ocjenom iz poznavanja materijala koji se u razredu obrađivao, kao što to biva kod ostalih školskih predmeta. Taj se uspjeh provjerava sposobnošću učenika da u stvarnim životnim situacijama i za životne potrebe koristi kompleksan jezični sustav koji nije onaj kojemu je izložen od rođenja ili, točnije, još prije njega. Učiniti taj proces što se odvija u ograničenom broju školskih sati što učinkovitijim i ugodnijim za učenika, zadatak je s kojim se suočava svaki nastavnik stranog jezika. Za

uspješno provođenje takvog zadatka, osim svijesti o njegovoj složenosti, potrebna je svaka pomoć koju može pružiti iskustvo i srodne znanosti u njihovom stalnom razvoju.

5. Kako iz današnje perspektive vidite početke metodike u Hrvatskoj?

Ovdje ću morati biti osobna i krenuti od vlastitog iskustva. Kad sam ja studirala na Odsjeku za anglistiku pedesetih godina prošlog stoljeća, već smo imali metodiku nastave engleskog jezika koju je vodila pok. Moira Radovani, vrsna profesorica engleskog jezika u srednjoj školi. Imali smo po dva sata nastave tjedno jedan semestar i praksu u školi – nekoliko hospitacija i jedan sat održan u školi. Bio je to jedini predmet koji nas je uvodio u nastavničko zvanje. Pedagogiju i ne računam iako je bila vrlo važan predmet, uglavnom jer je bila ideološko sredstvo za odgoj mladih naraštaja u duhu “socijalizma”.

Profesorica Radovani prenosila nam je na predavanjima svoja zanimljiva nastavnička iskustva, a postojala je i neka knjižica koju smo za ispit trebali pripremiti. Uvjerena sam da bi mnogi moji sadašnji kolege s Fakulteta, (nemetodičari, dakako) voljeli i danas pozdraviti takvu metodiku.

Sudbina metodike kao predmeta na Filozofskom fakultetu, bila je promjenljive sreće. Neke generacije su je imale, neke ne, u pojedinim je razdobljima bila ideološki podložna pedagogiji.

Kad sam 1968. god. izabrana na Fakultetu za predavača metodike engleskog jezika, jedan me je kolega s Odsjeka zapitao: “Metodika? Što je to? Ah, znam! To učiš studente na koju stranu ploče trebaju nešto zapisati kad postanu nastavnici.”

Moram priznati da je, između ostalog i ova primjedba koja nije bila čak ni zlonamjerna, djelovala na mene kao izazov da pokušam iz metodike učiniti nešto više.

To nije bilo uvijek jednostavno. Kad danas, sad već iz povijesne perspektive, razmišljam o tom vremenu, vidim neko vrzino kolo najraznorodnijih faktora koji su utjecali na razvoj moje ‘bebe’. Bila sam uvjerena da se metodika ne smije svesti na recepte kako izvesti pojedine etape nastave u razredu. Ti naši studenti, koji trebaju znati što je neki teoretičar književnosti mislio da su Milton ili Shakespeare mislili kad su pisali riječi koje su pisali, valjda zaslužuju više od propisa što smiju, moraju ili ne smiju raditi kad učenik pogriješi u upotrebi nekog glagolskog vremena. Oni se moraju znati suočiti s potrebom učenika da na engleskom kaže “Hladno mi je”, štoviše, trebaju izazvati učenika da neku svoju stvarnu životnu preokupaciju izrazi na nepoznatom i zamkama prijetećem jezičnom idiomu.

Ono što smatram paradigmom u razvoju metoda u nastavi stranih jezika, a vjerujem da se može primijeniti mnogo šire – da do promjena dolazi kad razvoj znanstvene misli i potrebe društva dosegnu određeni plafon – dogodilo se i u ovom slučaju i pomoglo i mojoj ‘bebi’ da preživi.

S jedne je strane bila to u lingvistici era Chomskoga koji je u svojem guruovskom djelovanju jednom prilikom neoprezno izjavio kako lingvistika ni psihologija ne mogu mnogo pomoći nastavi stranih jezika. On je doduše dodao “u sadašnjem trenutku njihova razvoja”, ali to su svi njegovi epigoni diljem svijeta (a takvih je bilo u svakoj sredini, pa i našoj) potpuno zanemarili i smatrali pitanjem profesionalne časti da na nastavu stranih jezika gledaju kao na neku obrtničku djelatnost, a na lingvistiku kao posvećenu disciplinu koja ima privilegiju analizirati izričaje poput one chomskijanske “colourless green ideas sleep

furiously”.

Tek kad su se bezbojne zelene ideje dobro naspavale, i kad se lingvistika izvrtila oko same sebe, vidjelo se da zemaljsko tlo nije posebno pogodno za razvoj velikog broja lingvista Chomskijevog formata. Kad je već tako, neki su pomislili, možda se znanost o jeziku može nekako i koristiti na dobrobit čovječanstva. I tako su se oni lingvisti koji su bili orijentirani pragmatično, sjetili nastave stranih jezika koja nije donosila zadovoljavajuće rezultate, a društvene potrebe za uporabom stranih jezika bivale su sve veće iz dana u dan.

Iznjedrio se je naziv “primijenjena lingvistika”, s vremenom i “komunikacijska kompetencija”, a anglofonski je svijet ugledao nove mogućnosti kolonizacije egzotičnih područja iz kojih neće izvoziti papar i dijamante, ali će u njih uvoziti ideje, materijale i medije, a i pokojeg stručnjaka za učenje engleskog jezika koji je postao najprofitabilniji izvozni artikal.

Tako je stjecajem svjetskih silnica metodika stekla važniji status, jer su i do našeg još uvijek austrougarski obojenog Fakulteta stigli odjeci svjetskih i europskih skupova, uglednih stručnih časopisa i istaknutih pojedinaca koji su nastojali nešto učiniti kako bi unaprijedili nastavu stranih, a posebno engleskog jezika.

Tako je i na semaforu metodike na našem fakultetu konačno zasvijetlio neki blijedo zeleni signal, pa su prva istraživanja procesa učenja engleskog jezika kod različitih učeničkih populacija mogla početi.

I meni osobno odobrili su postupak stjecanja doktorata znanosti i to baš iz metodike (iako sam bila magistar lingvistike), a onda je krenuo i poslijediplomski studij metodike kojoj smo u međuvremenu promijenili ime u *glotodidaktika*, jer termin *primijenjena lingvistika* kao sinonim za teoriju nastave stranih jezika nije zaživio na ovim prostorima.

Treba naglasiti da je veliku podršku i pomoć u afirmaciji metodike kao znanstvene discipline godinama pružao pokojni profesor Filipović, desetljećima stvarni začetnik i organizator svih važnijih anglističkih zbivanja na tlu Hrvatske.

I novi magistri i novi doktori, časopisi i stručni skupovi kao i studiji stranih jezika na drugim fakultetima afirmirali su znanstvena proučavanja pojedinih aspekata i područja usvajanja i učenja stranih jezika, pa mislim da danas mi u Hrvatskoj možemo, iako s vrlo ograničenim financijskim mogućnostima, stati uz bok razvijenih svjetskih centara koji se bave teorijom nastave engleskog jezika i njezinom implementacijom u praksi.

To doduše još uvijek ne znači da su nas svi kolege, nosioci drugih znanstvenih disciplina na Fakultetu, prihvatili kao stručno i znanstveno ravnopravne, ali to je sad već više njihov osobni problem.

6. *Kako biste definirali dobro pripremljenog i dobro obrazovanog nastavnika stranih jezika?*

Visok stupanj lingvističke i komunikacijske kompetencije u tom je stranom jeziku *conditio sine qua non*. Osim toga, takav čovjek mora poznavati kulturu stranog jezika (u najširem smislu), biti informatički pismen i vladati spoznajama relevantnima za nastavu stranih jezika do kojih se do sada došlo na području glotodidaktike/metodike, psihologije, psiholingvistike i sociolingvistike. To su prerogativi koje je moguće formalno definirati. Ono što je, nažalost, nemoguće postaviti kao uvjet za vršenje dužnosti nastavnika, i to ne samo

nastavnika stranog jezika, određene su ljudske osobine kao što su tolerancija, osjećaj za pravdu, smisao za humor, i pozitivni afektivni odnos prema učniku i čovjeku uopće.

7. Koja bi trebala biti uloga fakulteta u obrazovanju budućih nastavnika?

Svakako, izuzetno velika. Ali, mislim da ovaj simultani model kakav mi imamo nije optimalan. Kolegiji uže struke, to jest jezika i književnosti isprepliću se u satnici s tzv. pedagoškim kolegijima, smetaju jedni drugima i nepotrebno opterećuju studente. Studenti mogu birati između nastavnog i nenastavnog smjera. Većina ih ipak bira nastavni smjer “za svaki slučaj”, iako mnogi nemaju afiniteta za nastavnički poziv. Tako dobivamo studente metodike/glodidaktike koji ne misle biti nastavnici i nisu motivirani za rad u školi, što opet opterećuje i one koji su motivirani i negativno utječe na samo izvođenje nastave.

Odavno se zalažem za sukcesivni model kakav postoji u većini modernih sveučilišta, prema kojemu student završi studij uže struke, a onda bira specijalizaciju od kojih je jedna i nastavnička. To je daleko učinkovitiji i jeftiniji model od ovog sadašnjeg.

8. Što će, po vašem mišljenju, u obrazovanju budućih nastavnika promijeniti reforma visokog obrazovanja?

Nažalost, u ovom času još uvijek nije jasno kako će izgledati taj reformirani nastavnički studij. Ono što bih ja rado vidjela jest osuvremenjivanje sadržaja koji se na fakultetu obrađuju, a osuvremenjivanje nužno znači i svrsishodniju selekciju. Živimo u vrijeme u kojem mnogi sadržaji na kojima smo nekada gradili kolegije postaju redundantni. To teško prihvaćaju nostalgičari dobrih, starih vremena koji bi svoju nastavu na fakultetu rado vodili jednako kao i prije pedeset godina i kojih na našem fakultetu ne nedostaje. Reformom se moramo riješiti velikog broja klišeja koji su se udomaćili u našem visokom školstvu, a to dovodi i do zadiranja u osobne interese. Ponekad se nadam da će interesi širi od fakulteta, dakle interesi našeg društva u cjelini, konačno djelovati da se reforma provede, bez obzira na otpore na fakultetu.

Na sreću, određeni parametri su zadani tzv. “Bolonjskom deklaracijom” i ostalim dokumentima, pa ako želimo ući u toliko sanjane europske integracije, svi će morati biti spremni na određena “kršenja vlastitog suvereniteta.”

9. Što mislite o politici učenja stranih jezika u Hrvatskoj?

Mislim da ona ne postoji, jednako kao što ne postoji ni politika našeg cjelokupnog školskog sustava. Otkad radim u prosvjeti, a to je zadnjih 50 godina, dakle pola stoljeća, stalno se govori o reformama, a rezultat je sve žalosniji i lošiji obrazovni sustav. Ali, vratimo se stranim jezicima. Po mom mišljenju dobro poznavanje bar jednog stranog jezika i mogućnost služenja drugim u našim društvenim okvirima predstavlja uvjet osnovne pismenosti, jednako kao i mogućnost služenja informatičkim sustavima. Da bi se uopće krenulo dalje, bilo bi potrebno da se na najvišoj državnoj razini – mislim pri tome na Sabor - definira uloga stranih jezika u okviru našega školskog sustava i zahtjevi koji se pred nastavu postavljaju. Nakon toga trebalo bi implementaciju zaključaka povjeriti vrhunskim stručnjacima.

10. Jedan od vaših ključnih profesionalnih interesa odnosi se na rano učenje stranih jezika. Što se do sada postiglo na tom području?

Pa, krenulo je, ali moglo se postići mnogo više. U pilot projektu započetom na Fakultetu 1991. godine radilo se mnogo i dobro. Uvela su se četiri jezika u prvi razred određenog broja

osnovnih škola, promatrali su se učinci nastave, istraživalo se, objavljivale su se stručne i znanstvene rasprave i priručnici za učenje. Ali, prošle školske godine kad je strani jezik obvezatno uveden u prvi razred, obrazovne vlasti nisu ni posegnule za logistikom koju smo izradili i koja čeka spremna i polako zastarijeva i koja bi itekako pomogla nastavnicima od kojih većina nije spremna za taj rad. Nadu budi potencijalno rješenje pitanja nastavnoga kadra za tu dobnu skupinu. Naime, diplomirani studenti razredne nastave četverogodišnjih pedagoških akademija u okviru nespretno nazvanog "pojačanog studija" pokazali su se do sada vrlo dobrim učiteljima engleskog jezika u prve četiri godine osnovne škole, pa se nadam da će to postati trajno rješenje kadrovskoga pitanja.

11. Kako vidite budućnost metodike kao interdiscipline u nas?

Ograničila bih se na nekoliko misli o budućnosti metodike engleskog jezika. Vidim je u vrlo svjetlim bojama i to zbog toga što na različitim pitanjima metodike/glottodidaktike radi cijela četa izvrsnih mladih ljudi i ljudi srednjih godina, i to ne samo u Zagrebu. Ne ulazeći u spominjanje imena, rekla bih da se oni odnose prema svom radu kao prema hobi. Jednom davno jedan od mojih pretpostavljenih to je isto rekao meni i u prvi čas nisam znala je li to pohvala ili kritika. Tek kasnije sam shvatila da je bila pohvala. Naime, čovjek koji ima neki hobi, ne pita za vrijeme ni trud koji u njega uloži. On živi s tim hobiem, doživljava ga emocionalno, strepi nad rezultatima koje si je zacrtao. Ako se u jednoj disciplini u našem kontekstu nađe u isto vrijeme desetak izvrsnih stručnjaka, većinom i međunarodno afirmiranih, koji vole svoj posao i žele ga unaprijediti, i to u današnje vrijeme apsolutne premoći financijskih efekata koje radom u metodici ne mogu očekivati, onda je budućnost te discipline izvan svake sumnje ružičasta.

Razgovarala prof. dr. sc. *Jelena Mihaljević Djigunović*

